

Henri Mérimée

Abans de complir la cinquantena va morir el 24 d'octubre de 1926, havent nat a Tolosa el 14 de gener de 1878. Essent el seu pare director de l'Institut Francès de Madrid, va ésser director adjunt des de 1919. Finat l'Ernest, va ésser nomenat director en 1924, càrrec que només va exercir durant dos anys per haver-lo sorprès la mort. Va dedicar els seus estudis i la seva activitat envers l'hispanisme, i totes les seves publicacions s'orientaren per aquests camins. Essent agregat de les Lletres en 1902, tot seguit va obtenir una bossa de viatge a Espanya, que va realitzar en els dos anys següents. Els títols que va obtenir en el professorat tots es refereixen a la llengua espanyola: mestre de conferències de llatí i encarregat de curs d'espanyol a la Facultat de Lletres de Montpeller en 1908; encarregat de cursos de llengua i literatura espanyola a la mateixa Facultat a Tolosa en 1914; per últim, va obtenir el professorat a la Universitat de Tolosa en 1918, d'on ja no va moure's sinó per anar a Madrid.

Les seves obres interessen el teatre a València: català en els seus orígens, castellà del segle XVI endavant. La seva tesi de doctorat era *L'art dramatique à València* i va publicar-se a París (Tolosa) en 1913 a la Bibliothèque Méridionale. El mateix any donava a París a can Picard la seva altra tesi obligada: *Spectacles et Comédiens à València*. Abans havia publicat una edició crítica de *El Prado de València*, de Gaspar Mercader, en la Bibliothèque Méridionale, Tolosa, 1907. Més endavant va publicar a can Gonnoulion, de Bordeus, la comèdia inèdita de Guillén de Castro *El ayo de su hijo*. A can Colin va publicar una traducció del llibre d'En Ramon Menéndez Pidal: *L'Épopée Castellane à travers la littérature espagnole*. A la darrereria de sa vida havia publicat, en la Collection de Cent Chefs-d'œuvre étrangers, un primer volum de *Théâtre Espagnol* en 1926, que en devia formar tres si la mort no l'hagués deturat.

Tots els estudis i publicacions de textos esmentats rabentment, indiquen força de treball, sense deixar, però, els deures de la carrera del professorat, amb els diversos desplaçaments que porta. De totes maneres, els seus llibres es ressenten de precipitació i no s'hi observen aquelles justes precisió i ponderació que semblen ésser el distintiu de l'escola erudita francesa. — J. M. T.

BIBLIOGRAFIA

LLIBRES. — Textos

Els Nostres Clàssics. — Editorial Barcino, Barcelona.

L'objecte de la col·lecció és de posar a l'abast del gran públic els escriptors clàssics catalans i les traduccions d'obres foranes que per la seva època i la seva qualitat tenen un valor semblant al de les mateixes obres originals. Hom ha procurat escollir sempre per al text la font més pura, consultant a voltes diversos manuscrits, per a arribar a donar, si no una edició crítica, en el sentit estricte del mot, de cada text, sempre una lliçó correcta i acceptable. Un pròleg el precedeix i dona aquelles notícies biogràfiques i bibliogràfiques necessàries per a situar al lector. Aquests pròlegs són generalment breus, redactats amb molta claredat i donen un resum dels coneixements actuals respecte de cada escriptor i de la seva obra. Un glossari i les notes indispensables posades a la fi dels volums aclareixen les dificultats que el text pot oferir al lector no especialitzat en obres antigues. En els deu primers volums l'ortografia ha estat modernitzada, i alguns d'ells porten facsímils. En el *Tirant lo Blanch* també hi ha il·lustracions. La sèrie, començada l'any 1924, comprèn ja els volums següents:

Vol. I. BERNAT METGE: *Lo Somni*. Text, notes i glossari de Josep M.ª de Casacuberta. Introducció de Lluís Nicolau d'Olwer. — El text ha estat establert damunt el manuscrit de la Universitat. Hi ha una addició a les notes que revela que el plagi de Bernat Metge és més extens del que hom creia. El lligament de l'acció i fins les primeres paraules foren manlevats al *Corbaccio*.

Vols. 2, 4 i 5. *Tirant lo Blanc*. Tria del text, introducció, notes i glossari de Josep M.ª Capdevila. La introducció és un bon resum de l'estat actual dels estudis sobre la personalitat de Joanot Martorell i la seva obra cabdal. S'ha seguit el text de la primera edició, segons la reproducció de Huntington. Com que encara no s'ha publicat el darrer volum d'aquesta obra, que contindrà les notes, no és fàcil d'assenyalar, per la simple lectura, l'abast de les supressions que han estat fetes.

Vol. 3. RAMON LLULL: *Poesies*. Text, notes i glossari de Ramon d'Alòs-Moner. — La tria és excel·lent. Separades aquestes poesies del comble d'obres rimades de R. Llull, ens posen davant d'un poeta que excel·leix força entre els del seu temps; entre altres causes, per l'emoció personal dels seus versos.

Vol. 6. FRANCESC EIXIMENIS: *Contes i Fables*. Text, introducció, notes i glossari de Marçal Olivari. — Eiximenis, malgrat d'haver estat publicats modernament alguns fragments de les seves obres, de fet, per a nosaltres, era un inèdit. Per això la selecció que ens ha ofert el Sr. M. Olivari ha estat com una revelació de les remarcables qualitats estilístiques que avaloren algunes parts de l'obra d'aquest menoret. La introducció és remarcable.

Vol. 7. RAMON MUNTANER: *L'expedició dels catalans a Orient*. Text, introducció, notes i glossari per Lluís Nicolau d'Olwer. — Aquest volumet permet llegir en una bona edició el fragment més viu de la crònica de Muntaner. L'editor pren per base el manuscrit 1803 de la Biblioteca Nacional de Madrid. Molt completa l'anotació.

Vol. 8. JOAN BOCCACCIO: *Decameró*. Versió catalana de 1429. Introducció de Carles Riba. — Aquest volum conté tota la primera jornada i les dues primeres novel·les de la segona. El text ha estat confrontat amb el manuscrit original. La introducció — relativament extensa — és una de les millors de la col·lecció, tant pel que diu sobre la significació del *Decameró*, com sobre la valor de la versió catalana, a la qual escau més el mot adaptació que el de traducció.

Vol. 9. *Epistolari del segle XV*. Text, introducció, notes i glossari per Francesc Martorell. — Es un recull de lletres privades, totes inèdites. Es remarcable, en elles, la regularitat amb què els autors s'ajusten a un cert formulari, sens pèrdua d'espontaneïtat ni de llibertat, i la justesa de to, sense recórrer a excessos d'expressió. Alguna lletra és realment remarcable, com la de Joan Cassador, planyent-se de la mort del seu fill. N'hi ha que són pintoresques.

Vol. 10. BERNAT METGE, ANSELM TURMEDA: *Obres menors*. Text, introducció, notes i glossari per Marçal Olivari. — Aquest volum publica les següents obres de Bernat Metge: *Història de Valter e Griselda*, *Sermó*, *La medicina feta per En Bernat Metge apropiada a tot mal* i el *Llibre de fortuna e prudència*. La *Medicina* es publica per primera vegada, i fou escrita per Bernat Metge durant el seu tercer empresonament (1397-98). Els textos del *Sermó* i del *Llibre de Fortuna i Prudència* — especialment el primer — són molt millors que els que coneixiem gràcies al manuscrit 831 de la Biblioteca de Catalunya, que encara mai no havia estat utilitzat. — Les obres de Turmeda que figuren en el present recull són les *Cobles de la divisió del regne de Mallorca* i el *Llibre de bons amonestaments*. — Les notes permeten fer-se càrrec de les fonts seguides per aquests autors — P. BOHIGAS.

The Cronicle of Muntaner, translated from the catalan by Lady GOODENOUGH. — London, Printed for the Hakluty Society. 1920-1921. — 2 vols. XC+760 pp.+3 mapes.

La *Crònica* d'En Muntaner — de la qual posseïem ja dues traduccions espanyoles de Miquel Monterde i Antoni de Bofarull, una francesa de J. A. Buchon, una alemanya de K. Fr. W. Lanz, i una italiana de Felip Moisè — ha estat ara traduïda per primera vegada a l'anglès per Lady Goodenough. Precedeix al text una introducció on és donat un resum dels regnats que comprèn la *Crònica*, una notícia de la Companyia catalana i una biografia d'En Muntaner. Hem de lamentar, com de costum en les obres d'autors estrangers, aquest desig de precisió, tan mal dirigit, en la nomenclatura de la nostra gent i de les nostres coses. Els noms que haurien hagut d'aparèixer en català, o que podien aparèixer en anglès, els veiem transfigurats en Jaïme (o En Jaimel) Alfonso, Juan, Infante En Pedro, etc. (al costat, però, de Saragossa). Si no fos que denota una incomprensió o una desconeixença frapant de la nostra realitat lingüística, no caldria pas insistir-hi. Però sap greu que aquests esforços per incorporar la nostra literatura i la nostra història a les grans llengües del món no puguin ésser lloats sense reserves, com seria de desitjar. Malgrat tot, no podem deixar d'agrair a Lady Goodenough el seu treball. — R. A. I S.

Parlament de casa Mercader i Tragèdia de Caldesa. Novelas de J. ROIÇ DE CORELLA. Publicadas con unos estudios literarios por Salvador Guinot. — Sociedad Castellonense de Cultura, Castelló de la Plana, 1921.

Amb l'intent de vulgaritzar algunes de les obres dels principals autors valencians, la *Sociedad Castellonense de Cultura* inicià, amb aquest volum, una sèrie de *Clásicos valencianos*.

Els textos de les obres de Corella van acompanyats d'uns estudis de Salvador Guinot, escrits

amb molta discreció, que s'ocupen de les tertúlies literàries de València en el segle xv, una microscòpica novel·la de Corella i l'obra poètica de Corella. Al final, unes quantes notes i un vocabulari ajuden al lector no iniciat a llegir més fàcilment el *Parlament de casa Mercader* i la *Tragèdia de Caldesa*.

Es de desitjar que aquest camí que s'empren amb tan bona orientació la *Sociedad Castellonense de Cultura*, sigui continuat amb l'encert que ha presidit els seus primers passos. Podrà agrair-se-li, així, el doble servei que prestarà: a l'erudició i a les lletres catalanes.

DOMINGO MASCÓ: *Regles de Amor i Parlament de un hom i una fembra*. Obra atribuïda al Cancellier Mossèn... Segle XIV. Amb un estudi crític d'Eduard Julià. — Castelló, Sociedad Castellonense de Cultura, 1920(-1926). XXIV-242 pp. («Llibres rars i curiosos».)

Després d'una detallada descripció del volum on se'ns han conservat les *Regles d'Amor*, manuscrit quatrecentista de la Biblioteca Reial de Madrid, ve el text de l'obra (que es publica per primera vegada) en transcripció gairebé diplomàtica, a nostre parer verament innecessària. Segueixen unes observacions crítiques del Dr. Eduard Julià sobre l'obra i el seu possible autor. Les *Regles* no són sinó una mena de codi de l'amor cortès que el Sr. Julià analitza amplament. Quant a Domingo Mascó, hom hi troba notícies abundoses: fou una figura rellevant de la seva època a València, vice-cancellier, assessor de governador i de batlle general, jurisconsult de fama, autor d'alguns treballs propis de la seva professió, etc. A les dades ací aplegades hom podria afegir encara algunes altres, tals com la que ens proporciona una lletra de 1386, amb la qual Joan I li demana un Titus Livi per a treure'n còpia, segons una lletra reial publicada pel Sr. Rubió i Lluch en els *Documents per la història de la cultura catalana mig-èval* (I, 339). Tanmateix, les *Regles d'amor* no són obra d'En Mascó. Amadeu Pagès ja féu notar que es tracta d'una traducció fragmentària del *De Arte honeste amandi* d'André le Chapelain (segle XII), obra que tingué molta fortuna a l'Edat Mitjana. En tot es podria dir que En Mascó en fou el traductor, però això tampoc no té fonament. En unes «addenda» a les observacions crítiques, el Sr. Julià es fa ressò de la troballa d'En Pagès. La publicació del text va acompanyada d'un glossari de mots antics. Alguns defectes de l'edició deguts a precipitacions i altres causes majors, confessats llealment al final per la Societat editora, no ens impedeixen lloar sense reserves la tasca de la Societat Castellonense de Cultura. Amb aquesta publicació i tantes altres, que ve editant, aquest grup comarcal benemèrit de la cultura catalana és un bon exemple digne d'imitació i d'encoratjament. — R. D'A. M.

E. ALLISON PEERS: *The Poems of Manuel de Cabanyes*. Edited, with Introduction, Notes, and Bibliography. — Manchester, University Press... 1923. — VII+152 pp.

Es una nova edició, molt acurada, dels poemes del poeta vilanoví que conserven encara, a través de les vicissituds dels temps i dels canvis de gust, un valor que ultrapassa el camp de la pura erudició, pel fons d'intensa humanitat que viu en molts d'ells. L'editor ha fet precedir les obres d'una introducció excel·lent, on la biografia, l'època, les fonts d'inspiració de Cabanyes són exposades amb una claredat i coneixement notables. Les notes són de gran utilitat i la bibliografia completa i minuciosa. Cal esmentar encara els apèndixs afegits en aquesta edició i que donen a conèixer una sèrie de lletres i fragments del poeta i textos publicats amb ocasió de la seva mort. — F. M. T.

Obres generals

Miscel·lània Prat de la Riba. — Barcelona, INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, 1923. — Vol. I.

S'hi contenen aquests articles d'història literària catalana: ALÒS, Ramon d': *De la marmessoria d'Arnau de Vilanova* (pp. 289-306). Publicació d'un document on hi ha un inventari de llibres i altres objectes d'A. de V. — MASSÓ TORRENTS, J.: *La cançó provençal en la literatura catalana* (pp. 341-460).

Homenaje ofrecido a Menéndez Pidal. Miscelánea de estudios lingüísticos, literarios e históricos. — Madrid, Hernando, 1925. — 3 vols.

Representa un esforç extraordinari la publicació d'aquests tres volums que recullen els treballs d'erudits de tot arreu, oferts en homenatge a D. Ramon Menéndez Pidal amb ocasió del vint-i-cinquè aniversari de la seva activitat docent a la Universitat de Madrid. No podem fer aquí més

que esmentar els següents que són els que guarden relació amb els estudis catalans: BARNILS, PERE: *Apuntaments d'ordre general sobre la preponderància de les vocals en fonètica evolutiva* (I, pp. 29-31). — ANGLADE, J.: *Berenguer de Noya et les troubadours* (I, pp. 677-687). — GRIERA, A.: «Solum» i «Sole» en català (I, pp. 689-696). — MONTOLIU, M. DE: *Sobre els elements èpics, principalment arturians, de la Crònica de Jaume I* (I, pp. 697-712). — GASPÀR REMIRO, M.: *Una reclamación de Jaime II de Aragón al sultán de Marruecos Abusaid Otman ben Abdelhac (1323)* (I, planes 819-837). — GIL, S.: *Manifestaciones del romance en documentos oscenses anteriores al siglo XIII* (II, pp. 99-119). — RUBIÓ I LLUCH, A.: *Significació de l'elogi de l'Acropolis d'Atenes pel rei Pere el Cerimoniós* (III, pp. 37-56). — SERÍS, H.: *La reaparición del «Tirant lo Blanch» de Barcelona de 1497. Primera descripció bibliogràfica completa* (III, pp. 57-76). — JEANROY, A.: *Les «coblas» provençales relatives à la «croisade» aragonaise de 1285* (III, pp. 77-88). — FITZ GERALD, J. D.: *Dos documentos de los Reyes Católicos* (III, pp. 181-187). Lletre de Ferran II de 28 setembre 1502, sobre la defensa de Perpinyà. — GÓMEZ MORENO, M.: *Sobre los íberos y su lengua* (III, pp. 475-499).

RAMON D'ALÒS-MONER Y DE DOU: *Els Bestiaris a Catalunya, en Discursos llegits en la «Real Academia de Buenas Letras» de Barcelona, en la solemnia recepció pública de... el dia 1.er de juny de 1924.* — Barcelona, Atlas Geogràfic, 1924.

JOAN BTA. BATLLE: *Los Goigs a Catalunya. Breus consideracions sobre son origen y sa influència en la poesia mística popular.* — Barcelona, L'Arxiu, MCMXXIV.

— *Los Goigs a Catalunya en lo segle XVIII.* — Barcelona, Tipografia Catòlica, 1925. — 159 pp.

Són dos graciosos volums interessants sobretot perquè s'hi reproduïxen en facsimil, reduïts, en el primer, cent goigs dels segles XVI i XVII i en el segon altres tants del segle XVIII. Constitueixen una bella aportació a la història d'aquesta branca de la literatura popular religiosa de Catalunya encara tan poc estudiada. En el segon dels dos volums s'enclouen recensions publicades en la premsa de Catalunya i àdhuc de fora, algunes interessants de llegir. — A.-M.

VALERI SERRA I BOLDÚ: *Llibre d'or del Rosari a Catalunya.* Història, etnografia, folklore, arqueologia, imatgeria, bibliografia. Obra escrita en col·laboració amb VÍCTOR OLIVA, decorada amb 20 composicions expressives en colors, il·lustrada amb un aiguafort de doble pàgina, imprès amb la planxa antiga, dos grans plafons de rajoles a vint colors, 273 reproduccions fotogràfiques en làmina, quatre d'elles en tricromia, 49 exemples musicals i 307 gravats intercalats al text, 158 dels quals són boixos originals, des de fins del segle XV, alguns d'ells pintats a mà seguint patrons antics. — Oliva de Vilanova impressor, Barcelona, 1925. XV+369 pp. — El subtítol del llibre permet ja endevinar l'extensió amb què el tema, la devoció del Rosari, és tractat en tots els seus aspectes: història general de la devoció rosariana i de la seva evolució a Catalunya, les confraries i el seu funcionament, les cançons i ballets, el rosari en la vida familiar i social, els goigs, les rondalles, etc., ocupen els dos terços del llibre que completen tres capítols d'iconografia i un de bibliografia. Representa un treball enorme aplegar tot aquest material sobre un tema tan concret i com reconeixen els autors, no hauria estat possible fer-ho sense les col·laboracions intel·ligents i generoses que han pogut trobar i que donen a l'obra un aire col·lectiu molt interessant. El valor del text creix d'aquesta manera, i hi contribueix encara, i en no petita part, l'esplèndida il·lustració que l'acompanya, tan diversa i copiosa, un dels esforços més grans i més reeixits que hauran fet els tallers de l'Oliva. — F. M. T.

JOSEP COMERMA VILANOVA, prevere: *Història de la literatura catalana.* — Barcelona, Editorial Poliglota [1923].

Era de veres una necessitat sentida una història de la nostra literatura: mossèn Comerma s'ha lliurat coratjosament a realitzar aquesta grossa tasca, però, malgrat la bona voluntat que demostra, no pot assegurar-se que hagi assolit la difícil perfecció. Certa desproporció, insuficiència de fonts i, per altra part, algunes prolixitats de les quals sembla deduir-se una preparació insuficient són altres tants defectes visibles tot d'una. Des dels orígens fins als temps més actuals passa revista als noms de molts autors i a moltes obres. Tracta dels trobadors no catalans i en posa de secundaris sens ordre cronològic, tot deixant-se'n d'importants. Entre els catalans no comprenem la persistència en posar-hi Arnau Catalans (tolosenc), Dalmau de Mur i sobretot Amaneu de Sescas,

nom insolit a Catalunya. Es molt sensible per a nosaltres trobar defectes en una obra que voldriem lloar incondicionalment perquè la bona voluntat i l'esforç en percaçar notícies ha estat gran. — J. M. T.

P. MIGUELEZ: *Catálogo de los códices españoles de la Biblioteca del Escorial. II. Relaciones históricas.* — Madrid, Talleres Voluntad, 1925. — XI-368 pp.

Comprèn aquest volum la descripció de 201 manuscrits, dels quals tenen especial interès per a Catalunya els següents: (Y. II. 20) *Furs de Valencia*: segle xv. — (Y. III. 4) *Sumari d'Espanya*, de Berenguer de Puigpardines i altres textos descrits per Massó: *Historiografia*, p. 108-109. — (f. I. 2) *Memoria de algunos capítulos de la Crónica de don Juan II* [sobre la sucesión del reino de Aragón en la muerte del rey don Martín]. Por el Dr. Burgos de Paz. 1574. — (N. I. 13, ff. 182-213) [*Compendio de una crónica aragonesa*] por un abad de Zaragoza. 1379. Va des de la població d'Espanya fins a la mort d'Alfons el Benigne i té notes marginals de mà de Zurita. — (h. II. 21, ff. 128-130) *De los obispados, condes y vizcondes de Cataluña.* — (ff. 130-145) *Algunos linajes y armas del reino de Aragón.* (ff. 214-220) [*Reglas de un caballero valenciano sobre los retos o desafíos a todo trance*] Tots dels segle XVI. — (d. III. 2., f. 7 v.) [*Relació de l'entrada de Francesc I rei de França, a València*]. 1525. (ff. 91-115) *Regiment de Casa.* Trad. d'Aristòtil per Martí de Vicianà. (f. 115-116) [*Sobre eclipsis i cometes*]. (ff. 116-121) *Libre de virtuoses costums.* Trad. anònima de Sèneca. (f. 122) [*Senyals de reprobació en alguns homes*]. (ff. 123-126) *La falsa donació de Carlemany a Ramon Berenguer.* (ff. 126-129) *Ordenaments de les corts de Montçó.* (ff. 129-130) *Ceremonial de la coronació dels reis d'Aragó a Saragoça.* (ff. 130-131) *Capítols entre el comte de Barcelona i la infanta dona Peronella.* (ff. 131-138) [*Anals de Catalunya del 1101 al 1437*]. (ff. 138-144 v.) *Relació dels reis de Navarra i Aragó.* (ff. 144-146) [*Llista dels bisbats d'Espanya i abadies de Catalunya*]. — (L. I. 25., ff. 126-148) *Lletres de desafiament de Lluís Cornell i Galceran de Besora.* (ff. 149-152) *Sis lletres de Joan II a Pero Maça.* (ff. 153-165) *Sumari de Batalla* per Pere Joan Ferrer. s. XVI. — (& II. 12., ff. 388-458) *Crónica de los reyes de Navarra* pel príncep de Viana. 1454. — (& III. 4.) *Libro de las Coronaciones*, de G. Blancas. s. XVI. — (J. III. 21) [*Recull de lletres reials, sentències i furs relatius al regne d'Aragó*]. s. XV. — (P. II. 21) [*Lletres (quatre) creuades entre els reis d'Aragó i Castella en 1425*]. — (e. IV. 4) *Dichos y hechos del rey don Alonso de Nápoles.* Trad. de Fortuno de Ercilla. s. XVI. — (L. I. 15., f. 50) [*Catálogo y declaración del monetario de don Antonio Agustín en castellano y catalán*]. (ff. 106-124) *Nomenclator de familias, a lo que parece, de la Corona de Aragón.* (ff. 179-180) [*Información sobre los corporales de Daroca*]. — (Y. III. 5) *Crònica d'en Puigpardines i fragment de la de don Jaume (conquesta de València).* Massó: *Historiografia*, p. 31. — (K. III. 7., ff. 274-303) Traducció castellana del *Llunari* d'en Granollachs. s. XVI. — (K. III. 8., ff. 254-261) [*Calendario de la diócesis de Barcelona*] 1574?. — (Y. II. 13., ff. 101-110) *Apuntamientos y censura de Alonso de Santa Cruz sobre los Anales de Aragón, de Jerónimo Zurita.* — (h. II. 25) *Dos tractats de sant Pere Pasqual traduïts al castellà.* s. XVI. — (H. I. 15., ff. 415-434) [*Combinación de monedas entre Castilla y Cataluña.* Por el P. Fr. Antonio Soler]. 1771. — (I. III. 9.) [*Vida de S. Pedro Nolasco e historia de la Orden de la Merced*, trad. del francès por Fr. J. M. Peñalver. 1777]. — & III. 3., ff. 35-59) *Libro de la Coronación de los reyes de Aragón.* s. XVI. Trad. castellana d'aquesta part del llibre del rei Pere. — (J. III. 23) [*Catàleg de tots els pobles de Catalunya y nota de la seva administració civil y criminal*]. s. XVIII. — (& III. 33., ff. 157-158) [*Breve relación de los aqueductos de Tarragona y Mérida*]. s. XVIII-XIX.

Els Trobadors

ARTUR LANGFORS: *Les chansons de Guilhem de Cabestanh.* — París, 1924. [Les classiques français du moyen âge].

La present notable edició és pròpiament la segona que En Langfors dedica al delicat trobador; la primera, purament tècnica, va ésser publicada en els «Annales du Midi», XXVI, 1914. En aquesta s'estudien i milloren certs punts i la part crítica va relegada a la fi dels textos de les cançons (pp. 52-89). En canvi la traducció que en la primera edició seguia al cap de cada poesia, en aquesta va posada al peu de plana, molt encertadament, ja que el comentari crític se n'ha separat. Sigui com sigui, en una disposició o altra, aquesta edició curada per En Langfors és una obra capital. Tots els elements crítics així de les cançons com de les biografies, es troben acooblats i discutits un per un. Per a l'editor les set primeres cançons són segures, i en canvi la VIII i la IX de dubtosa autenticitat. Les interpretacions de les poesies presenten encara certs llocs

molt difícils de traduir en una llengua tan apartada del provençal com la francesa, amb les seves nombroses frases fetes convencionals, de tant treballada pels segles d'ús i civilització constant; el francès medieval, preclàssic, tenia més moviment i una altra varietat, segons el nostre parer.

Les cançons de Guillem de Cabestany sembla que adquireixin un altre valor i, dintre el conceptisme de l'amor cortès, no deixem de trobar-hi una elegància i una perfecció graciosa que no sol trobar-se en els altres trobadors catalans per la diferència de les lleis que regulaven la derivació llatina de les vocals obertes entre els provençals i els catalans; per als nostres, els provençals devien rimar malament; en canvi és un fet conegut les observacions repetides que els catalans no saben primfilar segons els, diem-ne, provençals. Precisament en això es basà un dels arguments d'En Kolsen per atribuir al nostre trobador la cançó novena (que la majoria dels cançoners no li donen). En Langfors li discuteix brillantment. El caràcter ràpid d'aquesta recensió forçadament curta ens relleva d'anotar cap detall crític. — J. M. T.

A. JEANROY: *Bibliographie sommaire des chansonniers provençaux (manuscrits et éditions)*. — Paris, Champion, 1916. (Les classiques français du moyen âge.)

Aquesta bibliografia està concebuda amb la més gran claredat i precisió. De cada manuscrit s'hi fa una descripció curta, però suficient, dels gèneres de poesies que conté, de les edicions totals o fragmentàries que se n'han fet, de la història i procedència. Quan és ocasió es donen les notes crítiques aparegudes en les revistes especials i el nom del qui les ha escrites. Respecte a les edicions el procediment és semblant, però comporta tres seccions: a) reculls col·lectius; b) reculls per gèneres; c) reculls per regions. Una altra divisió és la d'edicions separades de trobadors presentada per ordre alfabètic.

No cal dir que entre els manuscrits que ens interessin hi ha el *Sg* (que és el conegut cançoner Gil, número 146 de la Biblioteca de Catalunya) i el *V* (cançoner Aguiló, Biblioteca de Catalunya, número 7); sense comptar, naturalment, els que porten obres de Ramon Vidal o d'altres trobadors catalans. En la llista alfabètica només hi figuren que els noms de Berenguier de Palazol, Frédéric de Cíclia, Guillem de Bergueda, Guillem de Cabestaing, Guillem de Murs i Moin de Foissan, Olivier del Temple, Pons Barba, Raimon de Castelnou, Raimon Vidal de Beaudu, Serveri de Girona, Lo Trobair de Villa-Arnaut i Uc de Mataplana. Els hem posat amb les mateixes grafies que els dona En Jeanroy. — J. M. T.

J. MIRET I SANS: *Enquesta sobre el trobador Vilarnau amb algunes noves sobre Guillem de Bergadà Ramon de Miraval i Guillem de Mur*. — Ext. de la «Revue Hispanique», New York, París, 1919.

Molt s'ha dit sobre l'enigmàtic trobador de Vilarnau, contemporani de Guerau Riquier, sense que s'hagi pogut precisar, encara, el seu lloc d'origen. En Miret acumula tants documents i dades sobre els Vilarnaus de Rosselló, de Camós de Banyoles (on abunda la toponímia de Vilarnau), d'Aramprunyà, de Tortosa, d'Anoia, que estem temptats a creure'l originari, com opina en Miret, del Rosselló o de Camós de Banyoles. El patronímic més comú essent Guillem, no és molt aventurat de suposar que el trobador es deia Guillem de Vilarnau. Convé recordar que el mateix enyorat Miret va trobar un *trobador de Vilarnau* el qual, pel setembre de 1267, era en el seguiment de l'infant Pere. — Respecte al trobador Guillem de Bergadà omple dues noves dades documentals de la seva accidentada vida. — Un dels estats de la biografia de Ramon de Miraval diu que *definet a Lerida, a santa Clara de las donas de Sistel*. Sense que pugui donar-se fe a aquest fet de la mort d'aquest trobador (1216?), En Miret i Sans acobla una sèrie de documents de diversos Ramons que semblen més bé referir-se a la família Miravalls de Catalunya. — Es sabut que En Milà feia català Guillem de Mur, suposant-lo de la casa Mur de Tremp, tot fent constar, però, que no havia trobat cap Guillem en els documents referents a l'esmentada família. En Miret i Sans troba un G. de Mur testimoni d'una venda d'una casa en juliol de 1257, essent bisbe de Vich el famós Bernat de Mur, que pertanyia a la casa senyorial de la conca de Tremp. Podria ésser que fos el Guillem de Mur que formava també part del seguiment de l'infant Pere i que tençonava amb Guerau Riquier. — Com es veu, per la història literària de Catalunya la present *Enquesta* té una importància incalculable. — J. M. T.

RAMON D'ALÒS-MONER: *Sant Jordi patró de Catalunya*. — Barcelona, 1926, 95 pp. (Col·lecció Sant Jordi. I.)

S'hi publica una vida inèdita de Sant Jordi, segons el ms. de la Biblioteca de Catalunya.

NARCISO DÍAZ DE ESCOVAR Y FRANCISCO DE P. LASSO DE LA VEGA: *Historia del Teatro Español. Comediantes. Escritores. Curiosidades escénicas*. Con un apéndice sobre los teatros catalán y valenciano por José Bernat y Durán. — Barcelona, Montaner y Simón, 1924. — 2 vols. de 472 i 422 pp. làms. intercalades.

L'apèndix sobre «los teatros regionales catalán y valenciano» en el vol. II, pp. 325-418.

ANFÒS PAR Y TUSQUETS: *Notes lingüístiques y d'estil sobre les inscripcions y cartes de Catalunya anteriors al segle XIV*. Discursos llegits en la «Real Academia de Buenas Letras» de Barcelona en la solemniat recepció pública de D... el dia 30 de novembre de 1924. Resposta per En Josep Maria Roca. — Barcelona, Imp. de la Casa de Caritat, 1924. — 70 pp.

MANUEL DE MONTOLIU: *La Cançó de Gesta de Jaume I*. Nova teoria sobre la Crònica del Conqueridor. Extret del *Butlletí Arqueològic Tarraconense*. — Tarragona, 1922. — Un foll. de 60 pp.

SALVADOR GUINOT VILAR: *El poeta Jaime Gazull*. Estudio bio-bibliográfico. — Sociedad Castellonense de Cultura, Castelló, 1924.

FRANCISCO MARTÍNEZ Y MARTÍNEZ: *El Folk-lore valenciano en el Don Quijote*. — Valencia, Imp. Hijo F. Vives Mora, 1922. — 26 pp.

VICENTE CASTAÑEDA Y ALCOVER: *Cartas eruditas de Fray Luis Galiana y de otros autores dirigidas a aquél*. Las publica... — Madrid, Tip. de la «Rev. de Arch., Bibl. y Museos», 1926. — 214 pp.

M. MILÀ I FONTANALS: *Epistolari d'en... Correspondència* recollida i anotada per L. Nicolau d'Olwer. Tom I, anys 1840-1874. — Barcelona, INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, 1922, 272 pp. (Biblioteca Filològica de l'I. d'E. C., XIV).

MANUEL DE MONTOLIU: *Manual d'història crítica de la literatura catalana moderna*. — Primera part (1823-1900). — Barcelona, Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, 1922.

No sabem, amb tot i els excel·lents estudis fragmentaris publicats abans, que existís altra obra de conjunt on, com en aquest manual, el procés general històric de la nostra literatura moderna es trobés més ben conduït. Tot acoblant una sèrie de fets de difícil percaçar, comença examinant la decadència literària dels segles XVI, XVII i XVIII amb noble esperit crític. En aquesta darrera centúria es manifesten alguns signes albiradors del que serà més endavant la típica escola catalana produïda en castellà en la primera meitat del segle XIX, la qual cosa proporciona al Sr. de Montoliu un dels capítols que ens semblen més nous i ben concebuts del llibre: l'escola castellana de Catalunya (1823-1836). La lectura feta sobre En Cabanyes, En Piferrer i En Quadrado no s'oblida. Seguidament estudia l'autor les primeres manifestacions de l'escola catalana nacional, els Jocs Florals, les importants figures de l'Aguiló, d'En Milà i d'En Verdaguer, que clou la primera part d'aquest llibre ben fet, i ens fa esperar la segona promesa que potser debutaria amb la presentació d'En Maragall; ens explica en una curta observació el que aquesta segona part contindrà. Malgrat les reduïdes proporcions, pròpies d'un manual, són considerables les opinions, observacions, fets i notes que fan aquest llibre de bon consultar per tothom que s'interessí del període del desvetllament i eclosió admirable de la història de la nostra literatura moderna. — J. M. T.

JEAN AMADE: *Origines et premières manifestations de la Renaissance littéraire en Catalogne au XIXe siècle*. — Toulouse, Eduard Privat, 1924 [imprès a Montpellier].

Heu's ací un llibre notable fet amb una imparcial simpatia. Es ben cert que pocs altres autors com el professor de la Universitat de Montpellier s'haurien trobat, per la seva qualitat de rossellonès, en el cas d'entendre clarament totes les nombroses obres que examina. Es natural que tot autor es senti atret per un estudi important com més el penetra. La bibliografia crítica que porta en fascicle apart, és acreedora del més gran respecte; no creiem que, abans d'ell, s'hagués preocupat ningú d'emprendre una tasca tan profitosa. Si l'obra comprèn més de 560 planes, el fascicle en té més de 80 i sobrepassa els 800 números: solament aqueixes dades donen en part una idea del desenrotllament plàstic d'una obra que té, per als catalans, un gran relleu.

Aquesta història dels orígens complexos de la Renaixença literària de Catalunya està conce-

buda en sis parts que anomena: I els elements tradicionals, II els factors nous, III el Romàntisme, IV els erudits, V els poetes i VI extensió del moviment. Cadascuna d'aquestes parts comporta un nombre irregular de capítols, els quals solen oscil·lar entre quatre i set; la que estudia els erudits és molt important.

L'autor usa un procediment ple de seny: insinua les matèries i autors tractats i, quan els tracta de debò, el lector ja en té una idea clara que omple i completa més endavant quan tot capítol hi va destinat.

Els catalans d'aquesta banda del Pirineu han d'agrair al professor Amade que hagi tractat tan amplament un període, potser, el més suggestiu i interessant en el desenrotllament de les idees en la Renaixença de Catalunya. L'autor condueix el seu estudi amb art i amor i l'encadenació dels capítols, ben ponderats, és traçada, tot desprenent-se una sentor agradable. — J. M. T.

REVISTES

Anales de la Universidad de Valencia. — RIBA, Carlos: *El antiguo patrimonio de la Universidad de Valencia, 1492-1845* (III, 1921-22, pp. 133-264). Notes històriques referents al règim econòmic de l'antiga Universitat valenciana. — TORRE I DEL CERRO, Antonio de la: *Precedentes de la Universidad de Valencia* (V, 1924-25, pp. 175-301). Estudi dels orígens del Studi General; de les escoles d'Art i de Gramàtica existents abans de la seva fundació i foses en ell; i de l'organització i ensenyances que es donaven en el Studi. L'autor exhuma gran quantitat de documents, alguns dels quals figuren en un apèndix al final de l'estudi.

— *Annales du Midi.* Toulouse. — BRUNEL, Clovis: *Le plus ancien acte original en langue provençale* (XXXIII-XXXIV, 1921-1922), pp. 249-261). — És un document de l'any 1102, de l'Arxiu departamental de l'Aveyron, fons del capítol catedral de Rodez, en el qual un Ademar Ot fa donació de béns a una seva filla. Es reproduïx en facsimil. — MASSÓ I TORRENTS, J.: *A propos d'une pièce inconnue de Jaufré de Foix* (XXXV-XXXVI, pp. 313-318). Resum de la vida d'aquest poeta segons els documents publicats per González Hurtebise en «Congrés històric de la Corona d'Aragó». Al final es publica una poesia inèdita d'aquell poeta transcrita del manuscrit 309 de la Biblioteca de Catalunya.

— *Anuari de la Societat Catalana de Filosofia.* Barcelona. Any I (1923). — BORDOY-TORRENTS, Pere-M.: *La demostració de l'existència de Déu pel moviment i l'escola tomista catalana* (pp. 71-144). Interessants les notes bio-bibliogràfiques sobre fra Ramon Martí, Didac Mas, Marc Serra, Felip Puigcerver, Narcís Puig, Francesc Xarrié, Tomàs Vilar, tots frares Predicadors. — ALÒS, Ramon d': *Els estatuts del col·legi major de Sant Vicens i Sant Ramon, dels Dominicans, a Barcelona* (pp. 145-164). — XIBERTA, Bartomeu F. M.^a, O. Carm.: *La metafísica i la psicologia del mestre Guiu de Terreno, carmelita, bisbe de Mallorca i d'Elna* (pp. 165-212). Ens hi referim en altre lloc. — GOTTRON, A.: *Die mainzer «Lullistenschule» im 18. Jahrhundert* (pp. 229-242). L'hem registrat en parlar del moviment lul·lià. — TUSQUETS I TERRATS, Joan: *El cardenal Joan-Tomàs de Boxadors i la seva influència en el Renaixement del Tomisme* (pp. 243-304). Article ple de dades noves, ben documentat, interessant per a la història literària de Catalunya.

— *Anuari dels catalans.* Barcelona, 1923. — L. NICOLAU D'OLWER: *La literatura catalana antiga* (pp. 24-30). Resum de vulgarització; SHIP-BOY: *La poesia catalana moderna (Panorama de la renaixença)* (pp. 95-104). També resum d'igual caràcter. — 1924-25: *Notes sobre la llengua catalana* (pp. 21-31). Notes sobre el seu procés històric.

— *Atti e memorie della Società Tiburtina di Storia e d'Arte.* Tivoli. — GABRIELI, Giuseppe: *Platone Tiburtino, Cenno-bio-bibliografico* (II, 1922, pp. 16-23). La seva activitat tingué un «laboratori seu particular» a Barcelona, com resulta de la datació de diverses de les seves traduccions de l'hebreu i de l'àrab. Amb ell col·laborà el famós jueu català Savasorda.

— *Archivum romanicum.* Ginebra. — Vol. V, 1921. — L. FRATI: *Guglielmo, Arcivescovo di Rouen, et Arnaldo da Vilanova* (pp. 260-263). — El nomenament de Guillem com arquebisbe data de 1070 i la seva mort s'escau en 1110; per consegüent, governà el seu arquebisbat per espai de 30 anys. Cal descomptar, però, una suspensió temporal, de la qual s'ignoren els motius. Insinua F. que un d'ells podria ésser la seva afecció als estudis d'alquímia. Ha trobat en un mss. de la Biblioteca Universitària de Bolonya un fragment francès, escrit per Guillem, que representaria un estat anterior del *Perfectum Magisterium*, atribuït a Arnau de Vilanova. F. confronta amb ell alguns paràgrafs del text francès. — G. BERTONI: *Correzioni al testo di «Blandin da Cornouailles»* (pàgines 408-412). — Si prenem nota d'aquestes correccions és, no tan sols perquè l'editor del text,

P. Meyer (*Romania*, II, 1873, pp. 170-202) va trobar-hi catalanismes a través del copista italià, sinó perquè recentment A. Pagès (*Romania*, LIV, 1928, p. 199) ha mostrat més clarament que l'autor era català. Ja es recordarà que, ran la seva publicació, l'Alart negà els catalanismes. Com que l'editor hagué d'aprofitar una còpia d'altra còpia del ms. de Torí, les correccions d'En Bertoni, fetes davant el ms. original, són molt oportunes i proven encara millor l'atribució primera d'En P. Meyer.

— Vol. VII, 1923. — Llargues notes bibliogràfiques de W. von Wartburg sobre estudis publicats en el *Butlletí de Dialectologia catalana* dels anys 1920 i 1921 i altres publicacions de la secció filològica de l'I. D'E. C. A remarcar, especialment, la notícia de l'article mallorquí derivat d'*ipse*, per Rokseth, així com la del Diccionari Aguiló.

— Vol. IX, 1925. — Leo SPITZER: *Prov. VE[J]AIRE, altfr. VEIAIRE, «manière de voir, opinion, mine»* (p. 70). — Recordem de memòria un exemple de català antic, que prou retrobarem, que diu *m'és vejaire o semblant*. — B. SANVISENTI: *Notarella Cidiana* (pp. 74-75). — A propòsit de l'estudi de J. Folch i Torres sobre l'alba de l'abat Biure (ANUARI, MCMXV-XX, pp. 231-264), retreu el vers 1972 del poema del Cid «*Mantos e pieles e buenos cendales d'Alexandria*». Bertoni llegia «*Adria*» l'última paraula d'aquest vers que Menéndez Pidal ha interpretat «*Alexandria*». Sanvisenti reforça la lectura de Menéndez Pidal i reporta uns *Documents* de Rubió i Lluch pels quals es demostra la transcendència de la importació a Catalunya de pells i robes fines d'Alexandria. — Leo SPITZER: *Der Dual im katalanischen und spanischen* (pp. 129-153). — Mario CASELLA: *La versione catalana del Decamerone* (pp. 383-412). — Semblava que totes les observacions característiques sobre aquesta traducció havien estat fetes per Miss. C. Bourland en 1905 i per l'editor en 1910, però Mario Casella n'ha trobat ara tantes de fines i agudes, encarant l'original i la traducció, que el text català pren un relleu que abans no tenia. Sobretot, diu que el traductor escursa les digressions excessives del Boccacci i allarga quan l'autor no recalca prou una frase convenient. Demuestra, amb abundosos exemples, com el traductor, tot restant fidel a l'original, es lliura a un treball de col·laboració. Sembla impossible que el traductor conegués tan perfectament l'italià i el període boccaccesc; les mateixes rares incomprensions són ben excusables; la línia general resta. El català de l'anònim traductor és fluent, gairebé diríem model de prosa realista que domina a meravella, i ens allunya de l'embafador «estil de valenciana prosa» que s'apoderà, en la seva decadència, de l'escola de Barcelona. De vegades pinta i acusa els caràcters i li plau entretenir-se en algunes situacions que tal volta al principi no entenia del tot. Observa encara justament En Casella que, com més avança en la llarga tasca de traduir el *Decameron*, més millora i es mostra més mestre del seu estil i interpreta millor la llengua italiana. D'una introducció respecte al període en què es varen produir les dues traduccions del Dant i del Boccacci, se'n podria treure alguna notícia. Per altra part, la ullada és diluïda i no sempre En Casella resulta just. — Mario CASELLA: *El Testament d'En Bernat Serradell de Vich* (pp. 412-20). L'erudit Casella troba com a font més important, respecte de l'ordre amb el qual presenta fra Bernat de Vinclera la cort celestial, fragments del *Llibre de les Dones* de Francesc Eiximenis. Seria curiós observar el menoret d'on la va treure, o bé si procedeix en ambdós d'una deu comuna. Al Sr. Casella no l'engresca aquesta obra; no trobem gaire justa la crítica despectiva que en fa. — J. M. T.

— *Archivo Ibero Americano*. Madrid. — Pou, José M.^a: *Visionarios, beguinos y fraticelos catalanes (siglos XIII-XV)* (1921, XV, 5-25). Continuació d'aquest treball sobre un aspecte ben important de la història de les idees religioses a Catalunya a l'Edat mitjana. Alguns dels seus capítols, veritables monografies sobre personatges catalans, i moltes de les seves pàgines aporten noves dades que caldrà tenir en compte. En l'article present tracta de *beguins* a Girona, Barcelona, Mallorca, Tarragona, València en el segle XIV. — IVARS, Andrés: Nota bibliogràfica sobre Ribelles Comín, *Bibliografia de la lengua valenciana* (Madrid, 1920) (XV, 233-238). Obra tractada, creiem, amb excessiva indulgència. El P. Ivars fa remarcar diverses dades ja conegudes relatives als «límites que existieron entre las lenguas valenciana y catalana», per deduir-ne la diferenciació. Altres moltes se'n podrien aduir, no menys conegudes, d'autors antics que demostren l'unitat de la llengua a València i Catalunya. — IVARS, Andrés: *El escritor Fr. Francisco Eximénez en Valencia* (1383-1408) (XV, 289-331). Continuació d'aquest important estudi sobre les relacions d'Eiximenis amb la ciutat de València, avalorat amb gran nombre de documents inèdits trets de l'arxiu municipal d'aquella ciutat. — Pou, José M.^a: *Sobre la doctrina y culto del beato Raimundo Lulio* (XVI, 5-23). Ens n'hem ocupat en tractar del moviment lul·lià. — IVARS, Andrés: *Sobre la supuesta graduación en Teología de Fr. Pedro Ribes* (XVI, 255-257). — LÓPEZ, Atanasio: *San Buenaventura en la bibliografía española* (XVI, 342-399). Referències a traduccions i edicions catalanes ja conegudes. Treball,

d'altra banda, ben útil. — POU, José M.^a: *Visionarios, beguinos y fraticelos catalanes (siglos XIII-XV)* (1922, XVIII, 5-47). Sobre fra Ponç Carbonell i altres. — IVARS, Andrés: *La enseñanza catequística y el «Catecismo» del P. Pedro Vives* (XVIII, 70-118). Ultra l'interès de donar-s'hi una bibliografia d'aquesta obra popular, cal remarcar les notícies que el P. Ivars aplega sobre l'evolució de l'ensenyança catequística. No hi manca el nom de R. Llull; en canvi, es troba a faltar la citació de l'*Alphabetum catholicorum* d'Arnau de Vilanova. — POU, José M.^a: *Visionarios.....* (1923, XIX, 25-40). Continuació. — IVARS, Andrés: *El «Libre dels Angels» de Fr. Francisco Eximénez y algunas versiones castellanas del mismo* (XIX, 108-124). Bell estudi sobre aquesta obra i sobre els manuscrits contenint traduccions en espanyol. — IVARS, Andrés: Recensió de Rubió y Lluch, *Documentos per l'història de la cultura catalana mig-aval*, vols. I i II (XIX, 285-291). Posa en valor la documentació relativa a la història dels franciscans a la Corona d'Aragó. — IVARS, Andrés: *El escritor Fr. Francisco Eximénez en Valencia (1383-1408)* (XIX, 359-398). Continuació d'aquest important estudi. — POU, José M.^a: *Visionarios.....* (XX, 5-37, 288-320). Conté, entre altres coses, una monografia sobre fra Jeroni de Catalunya, bisbe de Cafa. — POU, José M.^a: *Jaime II de Aragón, el Cardenal Mincio de Murrovalle, O. F. M., y Arnaldo de Vilanova, 1310* (XX, 110-112). Document real de l'Arxiu de la Corona d'Aragó dirigit al Cardenal sobre el conegut afer de la difamació, per part d'Arnau de Vilanova, dels reis germans Jaume i Frederic, en públic Consistori. — IVARS, Andrés, *El escritor Fr. Francisco Eximénez en Valencia (1383-1408)* (XX, 210-248). — POU, José M.^a: *Visionarios.....* (1924, XXI, 348-368; XXII, 281-326; 1925, XXIII, 10-58, 349-369; XXIV, 198-232; 1926, XXVI, 5-47). Sobre Joan de Rocatallada, fra Pere d'Aragó, Francesc Eiximenis i Turmeda. Interessants notícies. — IVARS, Andrés: *Documentos referentes a Fr. Juan de Peguera, O. F. M.* (XXIII, 248-253). — IVARS, Andrés: *El escritor Fr. Francisco Eximénez en Valencia (1383-1408)* (XXIV, 325-382; 1926, XXV-5-48). — LÓPEZ, Atanasio: *Descripción de los manuscritos franciscanos existentes en la Biblioteca Provincial de Toledo* (XXV, 49-105, 173-244, 334-382). A propòsit de diversos manuscrits de comentaris de fra Ponç Carbonell sobre la Sagrada Escripura, l'autor dona notes interessants sobre aquest personatge. El treball del P. López ha permès d'identificar un manuscrit de la Biblioteca de Catalunya (sig. 545) que conté una part de l'obra del menoret català. — IVARS, Andrés: Recensió, que cal tenir en compte, sobre J. Avinyó, *Història del lulisme* (Barcelona, 1925) (XXV, 129-135). — IVARS, Andrés: *El escritor Fr. Francisco Eximénez en Valencia (1383-1408)* (XXV, 289-333). — SENDRA, Pacífico: *Observaciones de Pedro IV de Aragón a las Constituciones llamadas Benedictinas o Caturcenses (1338)* (XXVI, 255-261).

— *Bibliothèque de l'École des Chartes*. París. — BRUNEL, Clovis: *Un plan de sermon de Saint Vicent Ferrer* (LXXXV (1924), pp. 110-117). Ens hi referim en altre lloc.

— *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*. — *Exposició sobre lo llibre «De civitate Dei» de Sant Agustí* (X, pp. 113-120). — CARRERAS I CANDI, F.: *Lo passament de la Verge Maria* (Llibret talismán del segle XV), (X, pp. 196-222). — CARRERAS I BULBENA, J. R.: *Constitució y actes conservades de la Academia Desconfiada, anomenada també Escola y Academia dels Desconfiats* (X, pp. 225-277, 289-336, 379-394). — GIVANEL, G.: *N'Agustí Vila* (XI, pp. 39-42). — MESTRES, APEL·LES: *Les auques de redolins* (XI, pp. 62-70).

— *Boletín de la Real Academia de la Historia*. Madrid. — GARCÍA ROMERO, F.: *Catálogo de los incunables existentes en la Biblioteca de la Real Academia de la Historia* (1921, LXXVIII, 9-67, 112-146, 225-255, 321-352). Acabament d'aquest útil catàleg de 167 incunables, alguns de catalans. — CASTAÑEDA, Vicente: *Cartas familiares del P. Luis Galiana, dominico, a Don Gregorio Mayans y Siscar con las respuestas de éste* (1923, LXXXIII, 159-233). S'hi poden espigolar dades curioses de bibliografia i d'història literària catalanes. — CASTAÑEDA, Vicente: *Cartas eruditas de fray Luis Galiana, y de otros autores, recopiladas por el mismo* (1924, LXXXIV, 209-312; 1925, LXXXVII, 612-672). Més cartes de Gregori Mayans, de Josep Teixidor i altres erudits i curiosos del segle XVIII. — SANCHIS Y SIVERA, José: *Dos sermones inéditos de San Vicente Ferrer* (1926, LXXXIX, 420-440) copiats del gran recull de l'Arxiu Capitular de València. — CASTAÑEDA, Vicente: *La imprenta* (1926, LXXXIX, 441-544). Memòria llegida a l'Acadèmia, amb referències a la història de la impremta a les terres catalanes. Més ben il·lustrada que rigorosament científica.

— *Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana*. Palma de Mallorca. — GARAU, Jaime L.: *Sobre la primera imprenta en Mallorca. Documentos relacionados con ella* (cont.) (XVIII, 1921, pp. 126-127, 147-148). — AGUILÓ, Estanislau de K.: *Ausias March (1425)* (XVIII, 1921, pp. 155-158). Publicació d'un document de caràcter familiar. — LLABRÉS, Gabriel: *Los estampadores de Mallorca, 1513* (XIX, 1923, pp. 243-245). Sobre mestre Antoni Nayper, estampador d'imatges. — PONS I MARQUÈS, Joan: *Documentos relativos al culte del Beat Ramon Llull* (XIX, 1923, pp. 261-264,

280-281, 291-294, 310-313). A aquest article i als següents de caràcter lul·lià ens hem referit al parlar de bibliografia lul·liana. — LLABRÉS, Gabriel: *El impresor Ferrando de Cansoles (1540-1600)* (XX, 1924, pp. 17-23). — ROS, Salvador: *Biblioteca del Colegio de Montesión. Acta de entrega de la Rl. Universidad Literaria del Reino de Mallorca de los libros de la Biblioteca de dicho Colegio* (XX, 1924, pp. 36-37). — ROS, Salvador: *La Universidad Literaria del Reino de Mallorca* (XX, 1924, pp. 112-116, 129-134, 160-162). — LLABRÉS BERNAL, Juan: *La Escuela de Náutica de Palma de Mallorca* (XX, 1924, pp. 149-151, 191-192; 1925, pp. 203-205, 231-235, 250-252, 267-270). — LLABRÉS, Gabriel: *Testamento de Doña Beatriz de Pinós, ciudad de Mallorca, 11 Noviembre 1484* (XX, 1925, pp. 305-310). — PEÑA, A. M.: *Documento curioso pro Ramón Lluç* (XX, 1925, pp. 317). — ROS, Salvador: *Universidad Luliana. Primera distribución de Cátedras aprobadas por el Grande y General Consejo del Reino en Mallorca* (XX, 1925, pp. 331-333). — FAJARNÉS, Enrique: *Protesta de los Jurados [de Mallorca] contra los Dominicos por negarse a predicar en la fiesta del Beato R. Lluç. 1713* (XXI, 1926, pp. 11-12). — Deixem d'esmentar altres notes i articles d'interès local.

— *Bulletí del Centre Excursionista de Catalunya*. Barcelona. — MASPONS I ANGLASSELL, F.: *Història del Gorg Negre de Gualba* (1923, XXXIII, 153-59). Versió rimada de la llegenda del Gorg Negre, potser del segle XVIII. — AMADES, Joan: *Del Teatre popular* (1925, XXXV, 323-49). Processó de Setmana Santa dita «Processó dels pobres» que sobreviu a Sant Vicens dels Horts, veritable drama de la Passió. Amades en publica la lletra amb interessants comentaris. — SERRA I PAGÈS, R.: *La processó del dijous Sant a Verges* (1926, XXXVI, 201-13). Igualment amb el drama de la Passió.

— *Bulletí del Centre Excursionista de Vich*. Vich. — CASSADOR, Just [J. GUDIOL]: *El Doctor Guillem Cassador y sa família* (IV, 1921-24, pp. 25-30, 51-53, 63-66, 74-77). Ultra el dit Guillem, bisbe d'Alguer, aquesta família vigatana donà altres personatges a la pàtria: Jaume, bisbe de Barcelona; Pere, canonge de Vich; Guillem, nebot dels anteriors i successor, a la diòcesi barcelonina, de Jaume, etc. — RAZQUIN, Ferran: *Balmes y Cervera* (pp. 41-51, 57-63). — BASSEGODA, Bonaventura: *La casa dels Cassador* (pp. 169-173). Complement als articles de Mn. Gudiol, citats. — GUDIOL, J.: *L'Imprempta a Vich* (V, 1925-26, pp. 1-5, 29-32, 57-59, 75-77). Notes per a la seva història d'ençà que s'hi introduí al segle XVIII. — S'hi troben encara diverses notes d'arxiu d'interès local.

— *Bulletin Hispanique*. Bordeaux. — MOREL FATIO, A.: *Catalogue des manuscrits de M. Morel-Fatio* (XXIII, pp. 117-128; XXIV, pp. 68-73). Aquests mss. foren donats per l'eminent hispanista a la Biblioteca Municipal de Versalles. Contenen elements que serviren per a la preparació d'articles i monografies diverses; notes dels cursos professats al Col·legi de França; memòries varies que no estaven encara en estat de publicació; lletres d'erudits diversos i altres documents referents sobre tot a la història i a la literatura espanyoles. No pocs d'aquests papers interessen a la història literària de Catalunya: entre ells hi ha la transcripció, preparada per a l'edició, segons els diversos manuscrits coneguts, de *La fi del Comte d'Urgell*. — ETCHEGOYEN, G.: *Le mystique de Raymond Lulle, d'après le livre de «l'Ami et de l'Aimé»* (XXIV, pp. 1-17).

— *Bulletin of Spanish Studies*. Liverpool. — FERRAN SOLDEVILA: *Walter Scott y el Renacimiento Literario Catalán* (1926, III, 88-90. A propòsit de l'obra de J. Amade, *Orígenes et premières manifestations de la Renaissance littéraire en Catalogne...* de què parlem en altre lloc.

— *Criterion*. Revista trimestral de Filosofia. Barcelona. — 1925, I: CEBRIÀ MONTSERRAT, *La Theologia Naturalis de Ramon de Sabunde* (pp. 48-59, 162-173). Publicació del Llibre de les Criatures, traduït al català i anotat. Hom fa veure la seva filiació tomista. — PERE MR. BORDOY-TORRENTS, *Les escoles dominicanes i franciscanes en «Lo Somni» de Bernat Metge* (60-93). Estudi de fonts ideològiques. — JOAN TUSQUETS, *Posició de Ramon Lluç en el problema de l'eternitat del món* (94-114). En parlem en altre lloc. — P. BARTOMEU F. M. XIBERTA, *El mestre Francesc Bacó* (174-198, 286-310). Aquest escolàstic carmelità del segle XIV fou fill de Catalunya i ocupà càrrecs importants en la seva Orde, entre altres el de Provincial. El P. XIBERTA reuneix dades sobre la seva vida poc coneguda i estudia les seves obres directament sobre els manuscrits. És un capítol interessant de la història de la filosofia i de les lletres llatino-eclesiàstiques a Catalunya. — R. D'ALÒS-MONER, fa una recensió sobre Aguiló, *Història del lulisme* (250-258). Vegeu, en altre lloc la ressenya del moviment lul·lià. — F. T., *Bulletí d'Història de la Filosofia Catalana* (268-277). Reproducció de la revista *Reseña Eclesiàstica*. — RAFAEL DE MATARÓ, O. M. Cap., *Ausias March, poeta metafísic* (325-338). — Fra JOSEP OLIVA, *El Tractat de l'Analogia* (339-366). Precedeix una biografia ben documentada, per Mn. Frederic Martí, sobre aqueix il·lustre filòsof català, de l'orde dels Mínims, segle XVII. — F. MARTÍ, *Notes i documents per a la història de la filosofia a*

Catalunya (367-371). Sobre fra Joan Jaume menoret del segle XIV o XV; el mestre Francesc Bacó; Fra Didac Mas, dominicà valencià del segle XVI; una Acadèmia de S. Tomàs a Barcelona, fundada a darreries del segle XVI, al convent de Sta. Caterina (Cf. *Vida Cristiana* XII, 83-100); El mestre Tomàs de Vallgornera. — 1926, II: FREDERIC MARTÍ, *Notes i documents per a la història de la filosofia a Catalunya* (74-90, 203-226, 320-330). Sobre fra Joan Jaume; fra Joan Font mestre dominicà del segle XIV aragonès o català; mestre Guiu Terré, el carmelità català; fra Didac Mas; Cristòfor Ramoneda, canonge urgellità, s. XVI-XVII; R. Martí d'Eixalà; mestre Marc Serra, dominicà valencià del segle XVII; Cardenal fra Tomàs de Boxadors, mestre Felip Puigcerver, dominicà mallorquí, s. XVIII-XIX; Col·legi de Filosofia del Monestir de Sant Pau de Barcelona, a la primera meitat del segle XIX; fra Joan Ballester, carmelità mallorquí del segle XIV, General de l'Orde; fra Rafael d'Olot (Joan Bolós), s. XVII-XVIII; el P. Pere Ferrusola, S. J.; sepultura de Lluís Puigjener, majoral de l'Acadèmia de S. Tomàs de Barcelona, segle XVII. — CEBRIÀ MONTSERRAT, *La Teologia Natural de Ramon de Sabunde* (142-151, 407-417). — JOAN AVINYÓ, Prev., *Breu exposició del sistema científic lul·lià* (169-183). — JOSEP OLIVA, *El tractat de l'Analogia* (184-202). — FR. VICENTE BELTRÁN DE HEREDIA, O. P., *Los Dominicos y los lulistas en Mallorca en el siglo XVIII* (276-296, 418-440). Ens en ocupem en altre lloc. — J. H. PROBST, *Ramon Llull, philosophe populaire catalan et franciscain* (387-406). — P. SAMUEL D'ALGAIDA, O. M. Cap., *Una edició de la «Summa» amb notes de S. Vicens Ferrer* (441-455).

— *Estudios Franciscanos*. Sarrià (Barcelona). — ANDRÉS DE PALMA DE MALLORCA, P.: *La antigua biblioteca de los capuchinos de Mallorca* (1921, XXVI, pp. 47-53, 373-379). — ANDRÉS DE PALMA DE MALLORCA P.: *Escritores capuchinos de la provincia Catalana de Ntra. Sra. de Montserrat y de los conventos de Mallorca (1578 hasta nuestros días)* (1921, XXVI, pp. 278-297; 1922, XXVIII, 273-288; 1923, XXX, 194-202; XXX, 119-125). — ALÒS, Ramon de: *Nota sobre un manuscrit dantesc* (1921, XXVI, 391-393). Es el Ms. 21-3-17 de la Bibl. Universitària de Barcelona versió cincentista catalana dels Comentaris de Cristoforo Landino al Purgatori dantesc. — J. ORIOL DE BARCELONA, P.: *Un anónimo franciscano del siglo XVI* (1922, XXVIII, pp. 20-38). Comentaris i extrets de la rara edició de Barcelona, Rosembach, 1515, contenint «Spill de la vida religiosa» i el «Libre de la sancta tercera regla». — ANDREU DE PALMA DE MALLORCA, P.: *El Beat Ramon Llull, martr del terç orde franciscà* (1922, XXVIII, pp. 111-122; XXIX, 120-135). Notícies curioses sobre el col·legi de Miramar. — MARTÍ DE BARCELONA, P., i DANIEL DE MOLINS DE REI: *La Biblioteca Papal de Penyíscola* (1922, XXVIII, 331-341, 420-436; 1923, XXX, 88-94, 266-272. S'hi transcriu l'inventari dreçat pel Cardenal de Foix en 1429, el qual es conserva en el ms. 229 de la Biblioteca de Catalunya). — DANIEL DE MOLINS DE REI, P.: *El llibre de la Beata Angela de Foligno* (1922, XXIX, 364-381). — ANDREU DE PALMA DE MALLORCA, P.: *Sistema jurídic i idees jurídiques del mestre Ramon Llull* (1923, XXX, 54-65, 125-138). — SERRA DE MARTÍNEZ, Dr.: *La medicina luliana* (1923, XXXI, 356-376), extrets de l'opus lul·lià al qual l'autor dona una importància científica certament excessiva. — SAMUEL D'ALGAIDA, P.: *Fra Joan Exemeno franciscà de Mallorca* (1924, XXXII, 280-289, 362-374, 453-464). Interessant monografia ben documentada sobre l'autor il·lustre de l'obra encara inèdita «Contemplació de la Santa Quarantena». — BORDOY-TORRENTS, Pere Mr.: *El mestre Didac Mas*. (1924, XXXII, 424-438.) Aquest frare Predicador, tomista, autor d'obres ben importants, nasqué a Villarreal en 1554, i morí en 1608. — BELTRÁN DE HEREDIA, Vicente: *Los Dominicos y la enseñanza de la Teología en el Reino de Aragón*, 1924, XXXIV [vol. de «Miscel·lània Tomista»] 38-58. Notes històriques, llistes de professors de teologia dominicans a partir del segle XIV. — XIBERTA, fra Bartomeu F. M.: *El Tomisme del Doctor Breviloc Guiu Terré* (1924, XXXIV, 81-96). — BRES CARRERAS, Pere: *El Mestre Tomàs de Vallgornera (Assaig de biografia)* (1924, XXXIV, 391-412). Aquest assaig és una aportació ben important a la figura insigne, poc estudiada fins avui, d'aquest dominicà català que assolí les més altes dignitats de l'Orde i deixà escrita l'obra prou coneguda *Mystica Theologia Divi Thomæ*. Nasqué vers l'any 1595 i morí en 1675. — [FERRER, Vicens]: *Un sermó català de Sant Vicens Ferrer sobre Sant Tomàs* (1924, XXXIV, 413-427). Transcripció feta pel canonge de València Josep Sanchis Sivera, d'un dels volums de sermons de Sant Vicens que es guarden a l'Arxiu Capitular de València (n. 288, vol. VI. f. 222 v.). — CALASSANÇ D'IGUALADA, fra: *Fra Lluç Wadding i la causa de beatificació del Beat Ramon Llull* (1925, XXXVI, 362-373). En els treballs d'aquesta Causa (segle XVII) la figura del gran analista franciscà va íntimament relacionada amb els principals promotors d'ella. Sobre aquest punt interessant per a la història del lul·lisme el malaguanyat caputxí navarrès fra Josep M.^a d'Elizondo aplegà alguns documents (tots trets de l'arxiu franciscà de Dublín?) que ací es publiquen per primera vegada.

— MARTÍ DE BARCELONA, P.: *Notes i documents franciscans. I Nous manuscrits de fra Francesc Eiximenis* (1925, XXXVI, 449-452). Aquests manuscrits, que cal afegir a la bibliografia de l'Eiximenis feta per J. MASSÓ TORRENTS (ANUARI, III, 1909, 588-692), són: De la *Vita Christi*, un manuscrit francès de la Biblioteca Mazarina núm. 927, del segle XV; del *L. dels àngels* set manuscrits, tots del segle XV, un en català, cinc en francès i un en llatí de biblioteques diverses d'Anglaterra, França i Itàlia; del *Pastorale* el manuscrit de Tolosa núm. 393 del segle XV; *Als praedicandi populo*. Aquesta obra existent a Cracòvia, Biblioteca Universitària Jagellon núm. 471, del segle XV és atribuïda al nostre Menoret. Ens era desconeguda fins avui. Amb raó, doncs, fra Martí de Barcelona en dóna la descripció detallada. — VALLS TABERNER, F.: *El tractat «De regimine principum» de l'infant Pere d'Aragó* (1926, XXXVII, 271-287, 432-450; XXXVIII, 107-119, 199-209). Estudi i publicació del susdit tractat segons una còpia única coneguda, de mitjans del segle XVIII conservada en la Biblioteca Nacional de Madrid, manuscrit 12987. — *El «Mètode de les tres potències» i l'Art de Contemplació de R. Llull* (1926, XXXVII, 368). Resum d'unes observacions fetes pel P. J. de Guibert en la *Revue d'Ascétique et de Mystique* (1925 pp. 367-377) sobre aquest tema. Ningú no ha desenrotllat aquest tema, com ho ha fet R. Llull, sobretot en l'*Art de Contemplació*. Certs punts de contacte entre R. Llull i S. Ignasi no són suficients per afirmar que el primer hagi influït en el segon. Aquesta és la tesi del P. Guibert. Cal, però, tenir en compte l'opinió del P. Josep M.ª March en un estudi dedicat al mateix tema en la revista *Manresa* (1926, pp. 333-350). — VALLS, O. F. M.: *L'Ideal missioner del B. Ramon Llull terciari franciscà* (1926, XXXVIII, 55-61). Tret de «Studi Francescani». — *Un autor català del segle XV desconegut* (1926, XXXVIII, 217-218). Es fra Martí Bordet, autor d'un Confessionale. Resum de l'article del P. Oligier en la revista *Antonianum*. — OLIGIER, Livorius, O. F. M.: *Revelacions de Santa Elisabeth (text català inèdit del segle XVe)* (1926, XXXVIII, 341-355). Resum d'un treball publicat en *Antonianum*. El text de les Revelacions és reproduït íntegre.

— *La Paraula Cristiana*. Barcelona. — FERRAN VALLS I TABERNER, *La Societat de les Nacions i les idees de comunitat internacional en els antics autors catalans* (1925, I, 13-29). Aquests autors són Llull i Eiximenic. — MARÇAL OLIVAR, *Sobre Ausias March i Jordi de Sant Jordi* (474-478) Documents inèdits per a la biografia d'un i altre poeta valencià. — JOSEP CARNER, *El poeta Marià Aguiló* (572-573). Segueixen fragments d'obres del poeta mallorquí (573-583). — M. OLIVAR, *Fra Antoni Canals* (1925, II, 152-161). Després d'unes notes biogràfiques, publicació d'un fragment de l'*Escala de Contemplació*. — AURELI CAMPANY, *La parèmia en «Lo Somni» de Bernat Metge* (1926, IV, 119-133). — P. BOHIGAS, *Els nostres clàssics* (461-464). Recensió dels volums publicats en aquesta col·lecció.

— *Quaderns d'Estudi*. Barcelona. — J. GIVANEL I MAS, *El «Tirant lo Blanch» i «Don Quijote de la Mancha»* (1921, XIII, 169-180; i 1922, XIV, 1-15, 162-168, 255-279, 362-373). Cervantes s'inspirà en alguns passatges, en l'obra de Martorell i de Galba. En Givanel fa una sèrie de comentaris al Don Quixot amb textos del famós llibre català. — MARÇAL OLIVAR, *Dos discursos de Felip de Malla* (XIII, 189-204) pronunciats pel febrer de 1413 en una festa poètica a presència de Ferran I. Són traslladats del manuscrit 466 de la Biblioteca de Catalunya. L'interès principal consisteix en que són úniques mostres del que degué ésser un discurs joc-floralesc a principis del segle XVe — J. MASSÓ TORRENTS, *L'Antiga Escola poètica de Barcelona* (241-259; 1922, XIV, 51-58; 1923, XV, 52-61, 264-272; 1924, XVI, 43-48). Lliçons donades en un Curset tingut a l'INSTITUT. — J. MÜNSTER, *Catalunya vista per un estranger (any 1494, 260-270)*. Alguns fragments traduïts de l'*Itinerarium Hispanicum Hieronymi Monetarrii*. — RAMON D'ALÒS, *Fra Joan Pasqual, comentarista del Dant* (308-346). — Josep Sanchis i Sivera, *Un sermó català de sant Vicens Ferrer* (1923, XV, 62-69), predicat a València el 7 març 1413, festa de S. Tomàs. Copiat d'un dels cinc reculls manuscrits de sermons de fra Vicent que es guarden en la Biblioteca Capítular de València. — *Ordinacions per la confraternitat dels Mestres de llegir, escriure, y comptar de la ciutat de Barcelona* (384-393) transcrites per Aureli Campmany del *Regestum Gratiarum* de la Cúria Eclesiàstica de Barcelona, volum de 1740, f. 81 i següents.

— *Reseña Eclesiàstica*. Barcelona. — PUJOL, Pere: *El sermó de Sant Just, bisbe d'Urgell, treballat i comentat pel P. Jaume Pasqual* (1921, XIII, 110-14, 157-64). L'erudit investigador Pere Jaume Pasqual fou el primer en copiar d'antics manuscrits litúrgics de Cardona i de Roda aquest sermó sobre el màrtir S. Vicens, publicat més tard pel P. Villanueva. Mn. Pere Pujol dóna a conèixer l'erudita disquisició que sobre el susdit panegíric escrigué el P. Pasqual responent a una demanda del capítol urgel·lità l'any 1796. D'aquest bell treball de crítica literària es conserva l'esborrany del P. Pasqual, així com una còpia d'altra mà en els vols. X i V, respectivament dels

Sac. antiq. Catal. Mon. de la nostra Biblioteca de Catalunya. — LLOVERA, Josep M.: *L'exemplaritat intel·lectual d'En Jaume Balmes* (1922, XIV, 193-204). — PUIG, Sebastián: *Un poeta catalán casi desconocido* (1924, XVI, 1-5). És, segons l'autor, Cabanyes. Treball sense novetats. — TOMÀS DE BARCELONA, fra, [Joan Tusquets]: *Butlletí d'Història de la Filosofia Catalana* (1925, XVII, 58-66). Ressenya de treballs publicats d'ençà de 1920. Hom hi trobarà notes curioses per a la nostra història literària.

— *La Revista*. Barcelona. — ALÒS, Ramon de: *De la primitiva traducció catalana de la «Divina Comèdia»* (1921, pp. 12-16). — NICOLAU D'OLWER, L.: «*L'avara povertà*» (pp. 20-21). — ESTELRICH, Joan: *Italia i Catalunya. Benet Garret* (pp. 50-53). Semblança d'aquest poeta. — SUREDA BLANES, J.: *L'Alcorà a Catalunya* (pp. 243-244). Notes d'arqueologia literària. — NICOLAU D'OLWER, L.: *En Bernat Metge* (1924, pp. 179-181).

— *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos*. Madrid. — VIÑAS MEY, Carmelo: *Una página para la historia del helenismo en España* (1921, XLII, 168-98, 404-29, 560-73; 1922, XLIII, 134-46). Algunes referències a les lletres catalanes; l'autor no aprofita els *Documents per l'hist. de la cult. cat. mig-aval* de Rubió i Lluch.

— *Revista de Catalunya*. — OLIVAR, Marçal: *Notes sobre les poesies líriques d'Andreu Febrer* (II, 1925, pp. 52-55). — CAPDEVILA, Carles: *Lletres i notes de Marian Aguiló* (III, 1925, pp. 160-165). — SOLDEVILA, Ferran: *Catalunya ha tingut poesia èpico-popular?* (III, pp. 240-250, 346-358). — *Aplec de lletres íntimes adreçades a Marian Aguiló per Llorenç i Barba, Coll i Vehí i Quadrado* (IV, 1926, pp. 40-56, 154-166, 517-533, 627-643). — RUBIÓ, Jordi: *Un bibliòfil català del segle XV: En Pere Miquel Carbonell* (IV, pp. 136-142). — MONTOLIU, Manuel de: *Sobre la teoria dels poemes històrics, cròniques rimades catalanes medievals* (IV, pp. 401-411). — SOLDEVILA, Ferran: *La qüestió de les prosificacions en les cròniques catalanes* (IV pp. 605-618; V, 1926, pp. 39-50). — *La llegenda arturiana en la nostra literatura* (V, pp. 593-602). — S.

— *Revista de Menorca*. Mahó. — HERNÁNDEZ SANZ, F.: *Una sociedad de cultura, establecida en Mahón durante la segunda mitad del siglo XVIII* (1921, pp. 353-394). — BRUNON GUARDIA, Madeleine: *José Miguel Guardia. Versión de Antonio Cursach* (1922, pp. 81-93).

— *La Revista dels Llibres*. Barcelona. — *Les edicions dels nostres clàssics* (I, 1925, pp. 7-8). — *El primer llibre d'art de sastreria publicat en català* (pp. 37-38). És el de Baltasar Segovia estampat a Barcelona per Esteve Liberós, 1617. — *Llibres vells de Medicina* (II, 1926, pp. 3-7). Notes sobre història de la medicina a Catalunya. — *Arnau de Vilanova* (pp. 7-9). — *La producció religiosa en català* (pp. 35-42). Dades sobre arqueologia literària catalana. — *Vells llibres tècnics en català* (pàgines 51-55). *Els textos de gramàtica a les escoles catalanes medievals* (pp. 67-71). — *Ramon Llull* (pp. 83-110). En parlar del moviment lul·lià ens hem referit a aquest treball degut (el mateix que tots els anteriors articles anònims), al Sr. Jordi Rubió i Balaguer.

— *Vida Cristiana*. Montserrat. — HIGINI ANGLÈS, *Epístola farsida del martiri de Sant Esteve* (1922-23, X, 69-75) segons un manuscrit de la Biblioteca de Catalunya. — *Una «Academia de Sant Tomàs» a Barcelona en el segle XVIII.* (1924-25, XII, 83-100). Publicació dels Estatuts. — JOSEP GUDIOL, *L'evolució litúrgica en la província eclesiàstica Tarragonina* (273-282).

— *Revue Hispanique*. New-York, Paris. — MONTOLIU, Manuel de, *Las poesías líricas de Andreu Febrer* (LVII, 1923, pp. 36-98). Publica les poesies que figuren en el Cançoner Aguiló A. Van precedides d'unes notes biogràfiques d'Andreu Febrer i estudi de la llengua, mètrica, fonts literàries.